

Luonto- ja ympäristötiedon projektit vuonna 2023

Ilmastotyö	1
Luonnonsuojelun ja maankäytön yhteensovittaminen	2
Kokonaisheikentymättömyyden tiekartta	2
Urban Greening Plan.....	2
Uhanalaisten luontotyyppien kartoitus osa V.....	2
Liito-orava-LIFE-hanke 2018-2025.....	3
Vesiensuojelu	3
Lippajärven ja Pitkäjärven kunnostus- ja hoitohanke	3
Pitkäjärven vesienhallintahanke	4
Itämeren toimenpideohjelman päivitys 2024-2028.....	4

Ilmastotyö

Ilmastovahti -palvelu

Espoo pyrkii Espoo-tarinan mukaisesti ilmastonmuutoksen torjunnan edelläkävijäksi ja tavoitteen on olla hiilineutraali 2030. Espoo on sitoutunut muun muassa Kaupunginjohtajien ilmastopimukseen (Covenant of Mayors for Climate and Energy), joka on laaja sopimus tämän tavoitteen edistämiseksi. Kaupunginjohtajien ilmastopimuksen alaisessa Espoon kaupungin kestäväen energian ja ilmaston toimintasuunnitelmassa (SECAP) on paljon eri tasoisia toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään.

Ympäristönsuojelun tilaamaan Ilmastovahti-palveluun on koottu kaikki ilmastotoimenpiteet yhteen ja sen avulla tehdään myös kaupungin monipuolista ilmastotyötä näkyväksi. Vuoden 2022 syksyllä lanseerattua palvelua kehitetään vuonna 2023 edelleen ja palveluun tullaan lisäämään mm. mittareita toimenpiteiden seurantaan. Palvelusta on myös julkaistu kieliversiot sekä ruotsiksi että englanniksi.

Luonnonsuojelun ja maankäytön yhteensovittaminen

Uuden valtuustokauden mukainen Espoo-tarina hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 25.10.2021.

Strategian mukaan Espoo pitää huolta luonnon monimuotoisuudesta ja on edelläkävijä kasvavan kaupungin ja monimuotoisen luonnon yhteensovittamisessa. Luonnon monimuotoisuustyö on koko espoolaisyhteisön yhteinen asia ja Espoon kaupunkikehitys on luonnon monimuotoisuudesta huolehtivaa, sitä elvyttävää ja lisäävää. Lisäksi tarinassa nousi tarve tehdä laatia tiekartta luonnon monimuotoisuuden elpymiseksi ja kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä.

Kokonaisheikentymättömyyden tiekartta

Ympäristönsuojelu suunnittelee ja koordinoi yhdessä kaupunkisuunnittelukeskuksen ja kaupunkitekniikan keskuksen kanssa luonnon monimuotoisuuden kokonaisheikentymättömyyteen 2035 tähtäävän tiekartan. Vuonna 2023 edistetään seitsemää eri työpakettia. Ympäristönsuojelun vastuulla ovat erityisesti työpaketit, joissa tarkistetaan Espoon nykyiset lumokäytännöt sekä selvitetään muiden Euroopan kaupunkien käytäntöjä ja mm. paikkatietoanalyysien avulla tarkastellaan, kuinka paljon Espoon kaupungilla on potentiaalisia ennallistettavia kohteita. Projektissa toimii konsulttina Sitowise.

Urban Greening Plan

Euroopan komissio julkaisi vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian, jossa yhtenä keinona luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi yli 20 000 asukkaan kaupunkien tulee laatia viherryttämissuunnitelma (Urban Greening Plan). Ympäristönsuojelun projektissa laaditaan selvitys, joka kuvaa Espoon luonnon nykytilaa ja kokoaa yhteen käytäntöjä Espoon luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi. Viestintä ja tiedonvälitys Espoon luontotoimista ovat keskeinen osa projektia.

Espoon uhanalaisten luontotyyppien kartoitus osa IV

Projektin taustalla on Espoon luonnonsuojelun toimenpiteet-projekti (LuonTo), jonka tietotarpeita tämä projekti tukee.

Espoossa tiedot uhanalaisten luontotyyppien esiintymisestä ovat olleet puutteelliset ja tietoja on saatu lähinnä yksittäisten asemakaavojen luontoselvityksistä. Systemaattinen uhanalaisten luontotyyppien kartoitus konsultin avulla aloitettiin v. 2020 itäisen Pohjois-Espoon alueelta. Työtä jatkettiin 2021 läntisen Pohjois-Espoon alueella ja vuonna 2022 itäisen Etelä-Espoo alueita. Vuonna 2023 keskitytään niihin kohteisiin, joita ei ehditty kartoittamaan vuonna 2020–2022.

Selvityksen avulla saadaan lisätietoa uhanalaisten luontotyyppien esiintymisestä kaupungin alueella. Selvitys antaa myös uutta tietoa maankäytön suunnittelun avuksi sekä nykyisen suojeluverkoston täydennystyötä varten.

Liito-orava-LIFE-hanke 2018-2025

Espoon kaupunki on mukana Euroopan unionin rahoittamassa ja Metsähallituksen koordinoimassa Liito-orava-LIFE-hankkeessa, joka kestää vuoteen 2025. Hankkeen Espoon osuutta koordinoi ympäristönsuojelun palvelualue ja tiivistä yhteistyötä tehdään muiden kaupunkiympäristön toimialan yksiköiden kanssa, jotka myös toteuttavat hanketoimenpiteitä.

Liito-orava-LIFE-hankkeessa Espoon tavoitteena on jakaa ja kehittää omaa osaamistaan liito-oravien ja maankäytön yhteensovittamisesta, lisätä tietoa liito-oravien elinympäristöistä Etelä-Espoossa, tehdä yhteistyötä 15 muun hankekumppanin kanssa ja lisätä tietoisuutta liito-oravien suojelutyöstä Espoossa kuntalaisille ja kaupungin työntekijöille. Hankkeeseen on palkattu työntekijä LIFE-hankerahoituksella tammikuuhun 2024 asti.

Vuonna 2023 Liito-orava-LIFE-hankkeessa seurataan hankkeessa toteutettujen istutus- ja metsänhoitokohteiden tilaa sekä uusitaan istutuksia tarvittaessa. Kevään aikana arvioidaan myös hanketoimien vaikutuksia maastokäyntien avulla. Vuoden aikana viestitään aktiivisesti hankkeen saavutuksista ja keskeisistä tuloksista sisäisille ja ulkoisille sidosryhmille. Lisäksi hankkeessa valmistellaan loppuraporttia ja kootaan raportointia varten tarvittavaa seurantatietoa.

Vesiensuojelu

Lippajärven ja Pitkäjärven kunnostus- ja hoitohanke

Lippajärvi ja Pitkäjärvi kärsivät liiasta rehevyydestä, joka ilmenee mm. sinileväkukintoina, alusveden happiongelmina, kalaston särkikalavaltaisuutena ja vesikasvillisuuden runsautena. Järvien rehevyys haittaa niiden virkistyskäyttöä. Valuma-alueelta tulevan kuormituksen lisäksi järvien rehevää tilaa ylläpitää pohjasta liukenevat ravinteet eli ns. sisäinen kuormitus.

Vuonna 2019 laaditun pintavesien ekologisen tilaluokituksen mukaan Lippajärven ekologinen tila on tyydyttävä ja Pitkäjärven välttävä. Kunnostuksen tavoitteena on saavuttaa vesistöjen hyvä tila vuoteen 2027 mennessä.

Espoon ympäristönsuojelun palvelualue on ollut mukana Lippajärven ja Pitkäjärven kunnostamisessa 2000-luvun alusta lähtien. Lippajärvelle ja Pitkäjärvelle valmistui hajakuormitus selvitykset vuonna 2018 ja kunnostussuunnitelmat vuonna 2019.

Vuonna 2023 järvillä ei poikkeuksellisesti hapeteta talvikaudella, mutta järvien talviaikaista vedenlaadunseuranta tehostetaan. Hoitokalastus nähdään edelleen tarpeellisena ja erityisesti Pitkäjärvellä sitä tehostetaan syysnuottauksella. Kunnostuksen vaikuttavuutta seurataan järvien vedenlaatua seuraamalla.

Käynnissä olevasta hulevesiselvityksessä odotetaan tuloksia, jotta saadaan tarkempaa tietoa hulevesien merkityksestä järvien ulkoisen kuormituksen kannalta sekä löydetään kuormituksen kannalta kriittisimmät kohteet, joissa vesienkäsittelyn tehostaminen olisi tarpeen. Vuonna 2023 järvien valuma-alueella laaditaan tiedotusta hulevesistä sekä viljelijöille toteutettiin neuvontaa maatalouden vesiensuojelusta 17.1.2023 pidetyssä webinaarissa.

Pitkäjärven vesienhallintahanke

Pitkäjärvi on matala, humuksinen ja runsasravinteinen järvi, johon on vuosikymmenien aikana kohdistunut paljon sekä ulkoista että sisäistä ravinnekuormitusta. Järven koillispuolelta ulottuu Vantaan puolelle, mutta kokonaisuudessaan järvi kuuluu Espoonjoen valuma-alueeseen, jonka vedet laskevat Espoonlahteen. Vantaalla Askiston ja Variston alueet sekä Espoossa Pitkäjärven rannat ja Kvarnbyån uomat tulvivat herkästi, huuhtoen mukanaan ravinteita pelloilta sekä metalleja, tiesuolaa ja haitta-aineita teillä ja vaurioita kiinteistöille etenkin kevättulvien sekä rankkasateiden aikana.

Vantaan ja Espoon kaupungit yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa selvittävät ratkaisuja Pitkäjärven valuma-alueen vesienhallintaan kaksivuotisessa pilottihankkeessa. Hankkeen rahoittaa Ympäristöministeriön vesiensuojelun tehostamisohjelma ja hanke ajoittuu vuosille 2022–2024. Hankkeessa tehdään koko valuma-alueen yhteinen vesienhallintasuunnitelma maa- ja metsätalousalueiden sekä rakennetun ympäristön vesienhallinnan toteuttamiseksi. Hankkeessa tuotetaan yksi luonnonmukainen vesienhallintarakenne Espooseen ja yksi Vantaalle.

Hankkeen tavoitteena on vähentää tulvimisen ja hajakuormituksen aiheuttamia ongelmia alueella. Pilottihanke tukee ilmastonmuutokseen varautumista sekä alueen vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamista, kuten Pitkäjärven ulkoisen kuormituksen hillitsemistä.

Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa ja kokemusta rakennetun ympäristön maankäytön ja maa- ja metsätalouden vesienhallinnan yhteensovittamisesta luonnonmukaisin menetelmin. Lisäksi hankkeessa tarkastellaan, miten vesienhallinnan kannalta luodaan esimerkkimalli, joka auttaisi myös muita kuntia vastaavien yhteistyöhankkeiden käynnistämässä, miten priorisoidaan vesienhallinnan toimenpiteitä ja miten tehdään aluerajauksia.

Espoon kannalta merkittävimmät tavoitteet ovat Pitkäjärven päätyvän valunnan laadun parantuminen sekä Pitkäjärven rantojen tulvaongelmien vähentyminen.

Itämeren toimenpideohjelman päivitys 2024-2028

Espoo on mukana Itämerihaaste-verkostossa, jonka toimijat ovat sitoutuneet toteuttamaan konkreettisia vesiensuojelutoimenpiteitä vapaaehtoisesti, lain määräykset ja oman ydintoimintansa vaatimukset ylittäen. Itämerihaasteessa on käynnistymässä neljäs toimintakausi, joka kattaa vuodet 2024–2028. Uudella Itämeri-toimenpideohjelmalla kaupunki sitoutuu jatkamaan tärkeää työtä Itämeren hyväksi.

Tulevat Itämeri-toimenpideohjelman tavoitteet koskevat koko kaupunkia ja vastuu toimenpiteiden toteuttamisesta on jaettu kaupungin eri toimialojen kesken. Päivitystyö toteutetaan ympäristönsuojelun vetämänä ja siihen tulee osallistumaan laaja joukko eri alojen asiantuntijoita.